

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

Розробник(и):
Олійник О.В., к.с.н., доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень
(підпис) (Сидоров М.В.-С.)
ініціали) (прізвище та ініціали)

Протокол № 21 від «28» 08 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Фокус-групові інтерв'ю в соціологічному дослідженні

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/21
Семестр 5
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі: доц.Олійник О.В., ас. Серeda О.С.

Пролонговано: на 2021/22 н.р. Червінська Т.Г. 31.08.2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 2022/23 н.р. Червінська Т.Г. 29.07.2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

1. **Мета дисципліни** – систематизація та розширення знань студентів про специфіку та пізнавальні можливості фокусованих групових інтерв'ю в соціології.

2. **Передні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Знати методологічні та прикладні основи методів збору соціологічної інформації
2. Воводити навчальні застосування якісної стратегії в соціологічних дослідженнях.

3. **Анотація навчальної дисципліни:**

Дисципліна є вибірковою. (Вибірковий блок 1. "Прикладні соціологічні дослідження") і розкриває теоретико-методологічні основи та пізнавальні можливості фокусованих групових інтерв'ю в соціологічних дослідженнях, навчає адекватно використовувати методи фокус-груп, аналізувати їхні результати, а також робити релевантні висновки.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

Основними завданнями вивчення дисципліни є

- систематизувати наявні у студентів знання про різновиди інтерв'ю та доцільність застосування кожного з них для отримання соціологічної інформації;
- ознайомити студентів з пізнавальними можливостями фокус-групових інтерв'ю;
- ознайомити студентів з методичною специфікою проведення ФГІ;
- охарактеризувати надійність висновків, отриманих на основі фокус-груп.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (СК04)
- Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців (СК07)
- Вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних (СК12)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміння; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та порогові критерії оцінювання	Вісоти у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знання методологічних основ, пізнавальних можливостей, принципів застосування та процедури проведення методу ФГІ	Лекції, практичні, самостійна робота	Практичні заняття, підсумковий звіт, іспит	10
1.2	Знання методик і технік проведення ФГІ	Лекції, практичні, самостійна робота	Практичні заняття, модерування під час навчальної ФГ, іспит	10
2.1	Володіння навчальними модерування. Здійснювати аналіз даних фокусованих групових інтерв'ю	Лекції, практичні, самостійна робота	Участь у навчальній фокус-групі, аналіз отриманих даних ФГ, практичні завдання	20
2.2	Оцінювати надійність отриманих результатів	Лекція, практичне, самостійна робота	практичні завдання, обговорення, звіт за результатами навчальної фокус-групи	20
3.1	Демонструвати вміння організувати та забезпечувати підтримку комунікації в процесі організації та проведення фокус-груп	Самостійна робота, практичні заняття	практичні завдання, участь у навчальній ФГ та її обговоренні	20
4.1	Вміння самостійно формулювати мету, ставити конкретні задачі, дослідження, розробляти інструментарій гайд ФГІ	Практичні, самостійна робота	практичні завдання, дизайн та гайд ФГД	20

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
Вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації. (PH07)	+	+	+	+	+	
Вміння розробляти програму соціологічного дослідження (PH 09)			+	+	+	+
Обґрунтовувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних соціальних проблем (PH16)	+	+	+	+		

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

Семестрове оцінювання:

1. виконання завдань під час практичного заняття - (2 бали*10=20, мінімум - 12); *PH 1.1, PH 1.2, PH 2.2, PH 3.1, PH 4.1*
2. дизайн ФГД за темою - 10 балів, мінімум -6; *PH 1.1, PH 1.2*
3. гайд ФГІ - 10 балів, мінімум - 6; *PH 1.2, PH 2.1*
4. участь у ФГ у ролі модератора/активне обговорення процедури - 10 балів, мінімум -6; *PH 1.2, PH 2.1, PH 3.1*
5. підсумковий звіт за результатами ФГІ - 10 балів, мінімум -6; *PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2, PH 3.1*

- підсумкове оцінювання: *іспит*

Іспит проводиться в письмовій формі. Включає 10 закритих (кожна вірна відповідь оцінюється по 2 бали максимум) та 2 відкритих (кожне оцінюється по 10 балів максимум) запитання. Максимальна оцінка - 40 балів. *PH 1.1, PH 1.2.*

- умови допуску до підсумкового оцінювання: студент може бути атестований, якщо він виконав усі необхідні завдання і набрав не менше 36 балів у підсумку. В іншому разі студент повинен здати викладачеві невиконані завдання не пізніше, як за 1 тиждень до іспиту.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. виконання завдань під час практичного заняття, впродовж семестру- *PH 1.1, PH 1.2, PH 2.2, PH 2.2, PH 3.1, PH 4.1*
2. дизайн ФГД за темою, *PH 1.1, PH 1.2* - після Темі 3
3. гайд ФГІ, *PH 1.2, PH 2.1* - після Темі 6
4. участь у ФГ у ролі модератора/активне обговорення процедури - *PH 1.2, PH 2.1, PH 3.1*, після Темі 7
5. підсумковий звіт за результатами ФГІ, *PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2, PH 3.1* - після Темі 9

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекцій	практичні	Самостійна робота
<i>1. Теоретико-методологічні основи проведення фокусованих групових інтерв'ю в соціологічних дослідженнях</i>				
1	Вступ. Фокусовані групові інтерв'ю як метод збору інформації в соціологічному дослідженні. Пізнавальні можливості та обмеження фокусованих групових інтерв'ю	2	2	4
2	Етапи підготовки та проведення ФГІ	2	4	4
3	Вимоги до формування груп учасників ФГІ. Правила сегрегації. Рекрутинг учасників ФГІ	2	2	4
<i>2. Техніки проведення фокус-групових інтерв'ю</i>				
4	Технологія створення інструментарію фокус-груп	2	4	6
5	Техніки роботи модератора. Ролі учасників фокусованого групового інтерв'ю.	2	4	4
6	Спеціальні техніки у ФГІ (колаж, незакінчені речення, персоніфікація тощо)	4	4	6
7	Види фокус-груп. Специфіка онлайн фокус-груп.	2	2	4
<i>3. Надійність висновків, отриманих на основі фокус-груп</i>				
8	Можливості аналізу даних фокус-групи. Основні аспекти надійності висновків інтерв'ю. Триангуляція методів	2	4	4
9	Звітна та технічна документація ФГІ. Специфіка підготовки та презентації звіту на основі даних фокус-груп	2	4	8
	<i>Підсумкова робота (звіт за результатами ФГІ)</i>			26
	ВСЬОГО	20	30	70

Загальний обсяг - 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття - 30 год.

Самостійна робота - 70 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базова)

1. Белановский С. А. Метод фокус групп: М.: Николо-Медиа, 2001. - 272 с.
2. Богомолова Н.Н., Фоломеева Т.В. Фокус-группы как метод социально-психологического исследования, М., 1997.
3. Дмитриева Е.В. Фокус-группы в маркетинге и социологии - М.: Центр, 1998. - 144 с.
4. Квале С. Исследовательское интервью. – М.: Смысл, 2003. – 301 с. – С. 91-278.
5. Крюгер Р., Кейси М.Э. Фокус-группы. Практическое руководство.: Пер. с англ. - М.: Издательский дом «Вильямс», 2003 – 256 с.
6. Мельникова О.Т. Фокус-группы: Методы, методология, модерирование. - М.: Аспект Пресс, 2007. – 320 с.
7. Мертон Р., Фиске М., Кендалл П. Фокусированное интервью / Под ред. С.А.Белановского. – М.: Ин-т молодежи, 1991.
8. Richard A. Krueger, Mary Anne Casey, Jonathan Donner, Stuart Kirsch, Jonathan N. Maack. Social Analysis: Selected Tools and Techniques // Social Development Papers. - Paper Number 36, June 2001.

Додаткова:

1. Альмодовар Ж-П. Рассказ о жизни и индивидуальная траектория: сопоставление масштабов анализа // Вопросы социологии, 1992. Том 1. - № 2. - С. 98-104.
2. Белановский С. А. Глубокое интервью. М.: Николо-Медиа, - 2001.
3. Богомолова Н.Н., Фоломеева Т.В. Фокус-группы как метод социально-психологического исследования, М., 1997.
4. Гурджи И.А. Проективные методики в качественных исследованиях. [Электронный ресурс] Режим доступа до ресурсу: https://www.cfin.ru/press/practical/2000-01/01_shtml
5. Мельникова О.Т. Методики и техники фокус-группового исследования // Социология: 4М, 2007. No 24.- С. 7-28.
6. Танген Дж. Онлайн-курс «Наука повсякденного мышления» [Электронный ресурс] Режим доступа до ресурсу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/UQx/THINK101/2016_T2/courseware/5fde2dc2053b473f97a910dddf526904/c207a6be5f034b25aab749caefdc1b12/
7. Уйти, чтобы остаться: Социолог в поле: Сб. ст. / Под ред. Виктора Воронкова и Елены Чикадзе. — СПб.: Алетейя, 2009. — 148 с.
8. Штейнберг И., Шанин Т., Ковалев Е., Левинсон А. Качественные методы. Полевые социологические исследования / И. Штейнберг, Т. Шанин, Е. Ковалев, А. Левинсон ; под ред. И. Штейнберга. СПб. : Алетейя, 2009. – 352 с.
9. Штейнберг И.Е. Логические схемы обоснования выборки для качественных интервью: «восьмиугольная» модель // Социология: методология, методы, математическое моделирование, № 38, 2014; С. 38–71.

10. Додаткові ресурси:

1. Проект «Майдан: усна історія» на сайті <http://www.memory.gov.ua/page/maidan-usna-istoriya>
2. Проект «Усна історія незалежної України» на сайті <http://oralhistory.org.ua/>
3. Мельникова О.Т. Методики и техники фокус-группового исследования // Социология: 4М, 2007. No 24.- С. 7-28. - <https://www.jour.fniisc.ru/index.php/soe4m/article/view/4108/3848>
4. Методические приемы и техники, применяемые в фокус-группе: https://studme.org/222754/psihologiya/metodicheskie_priemy_tehniki_primenyaemye_fokus_gruppe
5. UX-исследование ДБО: наш опыт, ошибки и открытия
6. <https://vc.ru/design/146165-ux-issledovanie-dbo-nash-opyt-oshibki-i-otkrytiya>
7. Диджитал кардсортинг. Старый метод, новая форма <https://medium.com/@LabWonderfull/диджитал-кардсортинг-9fca9a613ca8>
8. 21 метод UX-исследований: какой выбрать. <https://vc.ru/design/148299-21-metod-ux-issledovaniy-kakoy-vybrat>